

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ

**AZƏRBAYCAN
TİBB
UNİVERSİTETİ**

TƏSDİQ EDİRƏM

Tədris və müalicə işləri üzrə
prorektor, prof. Sabir Əliyev

RAZILAŞDIRILIB

Tədris və təhsildə keyfiyyət təminatı
şöbəsinin müd.dos.Kamandar Yaqubov

NORMAL FİZİOLOGİYA KAFEDRASİ

**"050904 – TİBB" ixtisasının Normal fiziologiya-2 fənni üzrə
TƏDRİS PROQRAMI**

Sillabusun mündəricatı:

1. Fənnə dair qısa məlumat;
2. “Normal fiziologiya-2” fənninin tədrisinin ixtisas üzrə məqsədi və hədəfləri;
3. “Normal fiziologiya-2” fənninin tədrisinin nəticəsində formalaşan kompetensiyalar;
4. “Normal fiziologiya-2” fənninin tədrisi üzrə olan mövzular (mövzu-təqvim planı);
5. Fənnin tədrisində istifadə ediləcək interaktiv tədris metodları;
6. Fənn üzrə ölçmə - qiymətləndirmə metodu;
7. Tələbələrin semestr ərzində fənn üzrə iş yükü
8. Metodiki təminat.
9. “Normal fiziologiya-2” fənninin təlim nəticələri ilə Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqəliliyi;
10. Fənnin tədrisinin Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqə səviyyəsi

FƏNNİN TƏDRİS PLANI
(Fənnə dair qısa məlumat)

Fənnin kodu	Fənnin adı	Dərsin növü	Tədris olunduğu		AKTS
			Kurs	Semestr	
İPF-B10	Normal fiziologiya-2	Məcburi	2	IV	5

Tədris dili	Azərbaycan
--------------------	------------

Fənni tədris edən müəllim(lər)	<ol style="list-style-type: none">1. Prof. Məmmədov Arif Məmməd oğlu2. Prof. Kazımov Əhməd Hacı oğlu3. Dos. Mahmudov Rəşid Mahmud oğlu4. Dos. İbrahimova Əzizə Şükür qızı5. Dos. Baxşiyeva Zemfira Taği qızı6. Dos. İsmayılov Taryel Mustafa oğlu7. Dos. Həsənova Gülcəmal Əmir qızı8. Dos. Vəliyeva Gülnarə Cəfər qızı9. Dos. Əliyeva Dilarə Maqsud qızı10. Dos. Əliyev Aqil Xosrov oğlu11. Dos. Ağayeva Asya Hacı qızı12. B/m Rüstəmov Afaq Fətulla qızı13. B/m. Əliyeva Sevdə İbad qızı14. B/m. Məmmədli Şahmar Əjdər oğlu15. Ass. Cəfərova Aygün Mirdamət qızı16. Ass. Qəniyeva Fidan İlqar qızı17. Ass. Rüstənzadə Azadə Azad18. Eminova Günay Aqil qızı19. Ass. Seyidbəyli Mehri İsa qızı20. Ass. Bayramov Adil Allahyar oğlu21. Müə. Abaszadə Zümrüd Əmirqulu22. Müə. Nəsirova Günel İlham qızı23. Müə. Eyvazova Şəhla Rahid qızı24. Müə. Həşimova Aysel Rafiq qızı
---------------------------------------	---

Fənnin ardıcılıq şərtləri	
Öncə tədrisi zəruri olan fənlər (Prerekvizit)	Anatomiya II, Anatomiya III, Fiziologiya -I

Özündən sonra tədrisini saxladığı fənlər

Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunması zərurəti yoxdur.

Fənnin məqsədi

Normal fiziologiya – səhiyyənin nəzəri əsasıdır. Normal fiziologiyanın qarşıya qoyduğu məqsəd praktik sağlam insanın funksiyalarını, xüsusən də onun müxtəlif ekstremal amillərə qarşı dözümlülüyünün mexanizmlərini öyrənməkdir.

Fənn sağlam orqanizmin müxtəlif funksiyaları və onların tənzim mexanizmlərinin analitik-sintetik təhlili əsasında tədris olunmalıdır.

Belə amillərə həddən çox fiziki və emosional gərginlik, Günəş radiasiyası, elektromaqnit sahəsi, ətraf mühitin çox saylı texniki tullantıların çirklənməsi və s. aiddir.

Uzun əsrlər boyu həkimlərin diqqəti ilk növbədə xəstə insanlara yönəlmişdir. Lakin səhiyyənin əsas vəzifəsi ondan ibarətdir ki, minlərlə müxtəlif səbəblərə baxmayaraq, sağlam orqanizmi xəstələnməyə qoymasın, yəni elə şərait yaratsın ki, insan ən müxtəlif sosial, ekoloji və məişət şəraitində sağlam qala bilsin. Təbabətin profilaktik istiqaməti bundan ibarətdir və bu işdə birinci vəzifə fiziologiyanın üzərinə düşür. Tibb sahəsində çalışan mütəxəssislər yaxşı başa düşürlər ki, insan sağlamlığının mexanizmini yalnız elmi biliklər əsasında öyrənmək olar.

Qeyd edilənləri nəzərə alaraq, tərtib olunan proqram həm fizioloji, həm də funksional sistemlərin fəaliyyətinin analizinə aid müasir elmi nailiyyətləri özündə cəmləşdirir. Proqram giriş və 3 hissədən: ümumi fiziologiya, xüsusi fiziologiya və insanın inteqrativ davranışının fizioloji əsaslarından ibarətdir.

Fənnin məzmunu

Tibb Universiteti üçün insan fiziologiyası üzrə tərtib olunan proqram ümumi praktik həkimin hazırlanması məqsədilə xəstəliklərin qarşısını almağa, sağlamlığın müdafiəsinə, saxlanmasına, sağlam həyat tərzinə, həmçinin fəal həyat fəaliyyəti və iş qabiliyyətinə doğru yönəldilmişdir.

Fiziologiya sağlam insanın həyat fəaliyyəti və sağlam həyat tərzinin fizioloji əsasları haqda elm olub, tibbin metodoloji fundamenti, xüsusilə onun profilaktik istiqamətidir. Fiziologiya həmçinin sağlamlıq diaqnostikasının elmi əsası və insan orqanizminin funksional fəallığının proqnozlaşdırılmasıdır.

Fiziologiya klinikaya qədər bölmədə tələbələrin tibbi-bioloji təhsilinin başa çatmış tədris fənni olub, üzvü surətdə biokimya, anatomiya, histologiya, patofiziologiya, farmakologiya fənnlərinin propedevtikası ilə əlaqədərdir. Bütün bunlar tibbi-bioloji və klinik fənnlərin tədrisinin yüksəldilməsi və müasir həkimin hazırlığının təkmilləşməsi üçün nəzərdə tutulur.

Fənnin təlim nəticəsi	
BİLİK	<ol style="list-style-type: none"> 1. Qanın əsas funksiyaları. Qanın tərkibi, qan qrupları. Qanın laxtalanma prosesini izah etmək 2. Qan dövrünün funksiyaları, ürək əzələsinin anatomik fizioloji xüsusiyyətləri. Ürək fəaliyyətinin tənzi. Ürək fəaliyyətinin xarici əlamətləri. Fonokardiografiya, elektrokardiografiya. Hemodinamikanın əsas qanunlarını izah etmək. 3. Orqanizm üçün tənəffüsün rolunun, nəfəsalma və nəfəsvermənin mexanizminin, tənəffüsün tənzi. izah etmək 4. Həzmin orqanizm üçün əhəmiyyəti, ağız boşluğunda, mədə və bağırsaqda, həzm kanalında gedən sorulma proseslərini, aclıq və toxluq hissiyatının fizioloji əsaslarını izah etmək. 5. Hormonların ümumi xüsusiyyətlərini, hipotalamus, hipofiz, böyrəküstü, mədəaltı, qalxanabənzər, tinus və epifizin hormonal funksiyasını izah etmək. 6. Böyrəklərin funksiyalarını, sidiyin əmələ gəlmə mexanizmini izah etmək 7. Analizatorların ümumi və xüsusi fiziologiyasını, görmə, eşitmə, dad, qoxu, ağrı reseptorlarının mexanizmini izah etmək. 8. Ali sinir fəaliyyətinin, yaddaş, motuvasiya və emosianın mexanizmini izah etmək.
BACARIQ	<ol style="list-style-type: none"> 9. Sağlam orqanizmin funksiyalarının ən vacib tədqiqat üsullarını öyrənmək 10. Laborator işlərini sərbəst yerinə yetirmək, qan qruplarını, EKG, FKG və s. 11. Eksperimental heyvanlarda təcrübə qoymaq
DAVRANIŞ	<ol style="list-style-type: none"> 12. Müayinə materialı götürərkən etik qaydalara riayət edir 13. Laboratoriyada işləyərkən təhlükəsizlik qaydalarına riayət etmək.

Mövzu təqvim planı	Mövzular	
	Həftə	Nəzəri təlim
1	<p>Qanın fiziologiyası. Qanın funksiyaları, fiziki kimyəvi xüsusiyyətləri. Qanın formalı elementləri. Eritrositlər, elitropoyez. Leykositlər, leykositar formula. Qanın laxtalanma və laxtalanma əleyhinə mexanizmləri. Qan qrupları. Qanın həcmi, fəal reaksiyasını (PH), osmotik təzyiqini, qanda qlükozanın miqdarını sabit saxlayan funksional sistem.</p>	<p>Qanın fiziologiyası. Fiziki-kimyəvi xüsusiyyətləri.</p> <p>Təcrübə işləri:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qanın plazma və formalı elementlərə ayrılması. 2. Hemoliz. Eritrositlərin osmotik rezistentliyinin təyini. 3. Eritrositlərin çökmə sürətinin təyini.

2	<p>Ürək fəaliyyətinin fiziologiyası. Ürək əzələsinin fizioloji xüsusiyyətləri. Ürək tsikli (kardiotsikl). Ürəyin avtomatıyası. İşlək miokard hüceyrələrində elektrik prosesləri. Ürək fəaliyyətinin tənziimi (sinir,reflektor, humoral).</p>	<p>Eritrositlər. Hemoqlobin. Qan qrupları. Təcrübə işləri: 1.Eritrositlərin sayılması. 2. Hemoqlobinin qanda miqdarının təyini (A.Sali üsulu ilə) 3. Qan qrupları və rezus faktorun təyini.</p>
3	<p>Ürək fəaliyyətinin xarici əlamətləri. Ürəkdə elektrik hadisələri. Elektrokardiogrammanın analizi. Ürəyin yığılma fəaliyyətinin tədqiqat üsulları. Ürəyin mexaniki və səs təzahürləri. Fonokardiografiya.</p>	<p>Leykositlər. Leykoformula. Trombositlər. Laxtalanma mexanizmi. Təcrübə işləri: 1. Leykositlərin sayılması. 2. Trombositlərin sayılması. 3. Qanın laxtalanma müddətinin təyini</p>
4	<p>Damar sisteminin fiziologiyası. Hemodinamikanın əsas qanunları. Damarların funksional xüsusiyyətləri. Arterial və venoz nəbz. Damarların innervasiyası. Damar hərəki mərkəz. Damar tonusunun sinir, humoral və reflektor tənziimi. Arterial təzyiqin öz-özünü tənziimi. Kicik qan dövranı, koronar qan dövranı və beyin qan dövrınınin səciyyəvi xüsusiyyətləri.</p>	<p>Ürək əzələsinin fizioloji xüsusiyyətləri. Ürək fəaliyyətinin tənziimi (sinir, humoral, reflektoru). Təcrübə işləri: 1.Qurbağanın ürək fəaliyyətinin qrafik qeydi. 2.Qurbağa ürəyinin avtomatizmi. Stanniusun liqaturaları. 3.Ürək fəaliyyətinin müxtəlif fazalarında qurbağanın ürək əzələsinin oyanıcılıq qabiliyyətinin öyrənilməsi-ekstrasistolanın müşahidəsi 4.Qurbağanın ürək fəaliyyətinin humoral tənziimi (Ştraube təcrübəsi). 5.Qurbağanın ürək fəaliyyətinin reflektor tənziimi (Holts refleksi). 6. İnsanda göz-ürək refleksinin müşahidəsi (Aşner-Danini refleksi)</p>
5	<p>Tənəffüs sisteminin fiziologiyası. Xarici tənəffüs. Tənəffüs əzələləri. Ağciyərlərin ventilyasiyası. Plevra boşluğunda mənfi təzyiq. Qaz mübadiləsinin mexanizmi. Qazların qanla daşınması. Tənəffüs mərkəzi. Tənəffüsün tənziimində xemo və mexano reseptorların rolu. Tənəffüsün funksional sistemi. Yenidöğulmuşun ilk nəfəs alması. Aşağı və yüksək atmosfer təzyiqi şəraitində tənəffüs. Akklimatizasiya.</p>	<p>Ürək fəaliyyətinin xarici əlamətləri. EKQ, ürək tonları. Təcrübə işləri: 1.Elektrokardiogramın yazılması (EKQ) və onun təhlili. 2.İnsanlarda zirvə vurğusunun təyini. 3.Ürək tonlarının auskultasiyası. Fonokardiografiya. 4.Arterial nəbzın təyini və onun xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi. Arterial və venoz nəbzın qrafik qeydi (sfiqmoqrafiya, fleboqrafiya).</p>
6	<p>Həzm sistemi fiziologiyası. Qidalanmanın funksional sistemi. Aclıq və toxluğun mərkəzi mexanizmləri. Endogen, eksogen qidalanma, sensor və metabolik toxluq. Hüceyrədaxili və hüceyrəxarici həzm. Ağız boşluğunda</p>	<p>Damar sisteminin fiziologiyası. Hemodinamikanın əsas qanunları. Təcrübə işləri: 1.İnsanda arterial qan təzyiqinin ölçülməsi (Riva-Roççi və Korotkov üsulları).</p>

	<p>həzm. Udma aktının mexanizmi. Mədədə, on iki barmaq bağırsaqlarda, nazik və yoğun bağırsaqlarda həzm. Sorulmanın mexanizmi. Defekasiya aktını təmin edən funksional sistem.</p>	<p>2. Qurbağanın üzgəc pərdəsində və dilində qan dövranının müşahidəsi. Damar mənfəzinin sinir tənzimi (Valter təcrübəsi).</p>
7	<p>Maddələr və enerji mübadiləsi. Termotənzim. Əsas mübadilə. Vasitəsiz və vasitəli kalorimetriya, tənəffüs əmsali. Qida maddələrinin kalori baxımından dəyərliliyi. Bədənin temperatur sxemi. İstiliyin kimyəvi və fiziki tənzimi. Temperatur tənzimi mərkəzləri.</p>	<p>Tənəffüsün fiziologiyası. Təcrübə işləri: 1. Ağciyər ventilyasiyasının mexanikası. Nəfəsalma və nəfəsvermənin müşahidəsi (Donders modeli, qabırğaların fəaliyyətinin sxemi). 2. Spirometriya. Ağciyərlərin həyat tutumunun və dəqiqəlik həcmnin təyini. 3. Udma aktı zamanı tənəffüsün reflektor dayanmasının müşahidəsi.</p>
8	<p>İfrazat sisteminin fiziologiyası Sidik yaranmanın funksional sistemi. Sidiyin əmələgəlmə mexanizmi: filtrasiya, kanalciq reabsorbsiyası, kanalciq sekresiyası. Sidik yaranmasının tənzimi. Filtrasiya və reabsorbsiyanı təmin edən böyrək və böyrəkxarici faktorlar. Böyrəklərin müxtəlif funksional sistemlərdə iştirakı. Sidik ixracının mexanizmi. Sidiyin tərkibi, miqdarı. Süni böyrək. Tər ifrazı.</p>	<p>Həzm sisteminin fiziologiyası. Təcrübə işləri: 1. İnsanda ağız suyu ifrazının müşahidəsi. 2. Dovşanda xolinesteraza inhibitorlarının ağız suyu ifrazına təsirinin müşahidəsi. 3. Eksperimentdə mədə şirəsinin alınması. 4. Nazik bağırsaqlarda müxtəlif qatılıqlı məhlulların sorulmasının müşahidəsi. 5. Dovşanda hipotalamusun motivasiya zonalarının elektrik cərəyanı ilə qıcıqlandırmaqla aclıq və toxluq hissiyatlarının müşahidəsi.</p>
9	<p>Ali sinir fəaliyyətinin fiziologiyası. Şərti və şərtsiz reflekslər. Şərti reflekslərin yaradılması qaydaları. Şərti reflekslərin təsnifatı. Şərti reflektor fəaliyyətin ləngiməsi. Davranış aktlarının sistem arxitektontikasası. Ali sinir fəaliyyətinin tipləri. Eksperimental nevrozlar. Birinci və ikinci siqnal sistemi.</p>	<p>Araşdırma imtahanı</p>
10	<p>Emosiyalar. Ümumi xüsusiyyətləri, emosiyaların tibbi aspektləri, emosiyalar haqqında nəzəriyyələr. Emosional stress. Motivasiyalar, təsnifatı, xüsusiyyətləri. Motivasiya haqqında nəzəriyyələr. Yaddaş. Yaddaşın növləri. Qısa və uzun müddətli yaddaş haqqında nəzəriyyələr. Yaddaşın enqramı. Yuxu. Yuxunun bioloji əhəmiyyəti, obyektiv əlamətləri. Yuxu haqqında nəzəriyyələr. Yuxunun elektroensefaloqrafik göstəriciləri.</p>	<p>İnsanda enerji mübadiləsi. Bədən temperaturunun tənzimi. Təcrübə işləri: 1. Əsas mübadilənin təyini 2. Gündəlik qida rasionunun tərtib edilməsi. 3. Dəridə olan termoteseptorların yüksək və aşağı temperaturda adaptasiyası.</p>

	Yuxunun neyrofizioloji əsasları, onun mexanizimində bioloji fəal maddələrin rolu.	
11		İfraqat sisteminin fiziologiyasi. Təcrübə işləri: 1.Sidiyin ümumi analizi. 2.Adrenalinin və pituitrinin diurezə təsiri.
12		Ali sinir fəaliyyətinin fiziologiyasi. Davranış aktinin sistem arxitektionikasi. Emosiya, motivasiya, yaddaş. Təcrübə işləri: 1. İnsanda söz qıcığının təsiri ilə şərti ağız suyu ifrazının müşahidəsi. 2. İnsanda temperament tiplərinin təyini. 3. İnsanda ali sinir fəaliyyətinin xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi. 4.İnsanda qısa müddətli eşitmə yaddaşının yaranması və təyini.
13		Yekun dər.
14		
15		

Fənnin tədrisində istifadə ediləcək interaktiv tədris metodları	<ul style="list-style-type: none"> - müəhazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar; - təqdimat və müzakirə, debatlar; - ekspert metodu; video va audio müəhazirələr; distant təhsil; - araşdırma-tədqiqat; layihə, qrup qiymətləndirməsi; - problem əsaslı öyrənmə, simulyasiyalar; - qrup işlərin yazılması və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi və s.
--	--

Fənn üzrə semestr ərzində (imtahana qədər və imtahanda) tələbənin topladığı balın yekun miqdarına görə onun fənn üzrə biliyinin qiymətləndirilməsi	51 baldan aşağı olduqda	“qeyri-kafi”	F
	51-60 bal	“qənaətbəxş”	E
	61-70 bal	“kafi”	D
	71-80 bal	“yaxşı”	C

	81-90 bal	“çox yaxşı”	B
	91-100 bal	“əla”	A

Ölçmə - qiymətləndirmə		
	Qiymətləndirmə üsulları	Qiymət (bal)
	İmtahan (final)	
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 1)	
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 2)	
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium 3)	
	Davamiyyətə görə qiymətləndirmə	
	Sərbəst iş (Tələbələrin qrup layihəsi)	
	CƏMİ	

Semestr üzrə iş yükü				
	Fəaliyyət	Sayı	Müddət (saat)	Cəmi iş yükü (saat)
	Cari qiymətləndirmə (kollokvium)	1	4	4
	Semestr imtahanı	1	1	1
	Mühazirə dərsləri	10	2	20
	Laboratoriya (praktik) dərsləri	13	4	52
	Sərbəst hazırlıq			78
	Cəmi iş yükü			155

Tövsiyyə olunan ədəbiyyat

1. Normal fiziologiya” A.M.Məmmədov, K.V.Sudakov. 2012
2. Нормальная физиология» под редакцией акад. К.В.Судакова. 2012, 2018
3. «Tibbi fiziologiya» dərslik. R.M.Mahmudov, 2017
4. Нормальная физиология. Пособие для поступающих в резидентуру.З.Т.Бахшиева, А.Ш.Рустамзаде, А.Х.Алиев, Г.А.Гасанова. 2019
5. «Физиология человека» Г.И. Косицкого. М., «Медицина», 1985 г.
6. “Normal fiziologiyadan təcrübə məşğələləri” dərslik. A.M.Məmmədov, S.H.Hüseynov, Z.T. Əlizadə, G.Ə.Həsənova, A.E.Vələdov. 2014
7. Məmmədov A.M., Z.T. Əlizadə, Ə.Ş.Rüstənzadə. Normal fiziologiya üzrə testlər. Azərbaycan və rus dillərində. Bakı, “Təbib” nəşr-2010, 2013, 2015, 495 səh
8. Məmmədov A.M., G.Ə.Həsənova,Z.T.Əlizadə, Ə.Ş.Rüstənzadə. Normal fiziologiya üzrə testlər. İngilis dilində. Bakı, “Təbib” nəşr-2015, 495 səh

İMZALAYANLAR:

1. **Kafedra müdiri:** prof. Məmmədov Arif Məmməd oğlu
2. **Fənni tədris edən müəllimlər:** prof. Məmmədov Arif Məmməd oğlu, prof. Kazımov Əhməd Hacı oğlu, dos. Mahmudov Rəşid Mahmud oğlu, dos. İbrahimova Əzizə Şükür qızı, dos. Baxşıyeva Zəmfira Tağı qızı, dos. İsmayılov Taryel Mustafə oğlu, dos. Həsənova Gülcəmal Əmir qızı, dos. Vəliyeva Gülnarə Cəfər qızı, dos. Əliyeva Dilarə Maqsud qızı, dos. Əliyev Aqil Xosrov oğlu, dos. Ağayeva Asya Hacı qızı, b/m. Əliyeva Sevdə İbad qızı, b/m. Məmmədli Şahmar Əjdər oğlu, b/m. Rüstənova Afaq Fətulla qızı , ass. Cəfərova Aygün Mirdamət qızı, ass. Qəniyeva Fidan İlqar qızı, ass. Rüstənzadə Azadə Azad, ass. Eminova Günay Aqil qızı, ass. Seyidbəyli Mehri İsa qızı, ass. Bayramov Adil Allahyar oğlu, müə. Abaszadə Zümrüd Əmirqulu, müə. Nəsirova Günel İlham qızı, müə. Eyvazova Şəhla Rahid qızı, müə. Həşimova Aysel Rafiq qızı
3. **Əmək bazarının nümayəndəsi:**

“Normal fiziologiya-2” fənninin təlim nəticələrinin İxtisas Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqəliliyi

Fənnin Təlim Nəticələri (FTN)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Təlim nəticəsi 1									X	
Təlim nəticəsi 2								X		
Təlim nəticəsi 3							X			
Təlim nəticəsi 4										X
Təlim nəticəsi 5								X		
Təlim nəticəsi 6							X			
Təlim nəticəsi 7									X	
Təlim nəticəsi 8										
Təlim nəticəsi 9										

Fənnin tədrisinin Proqramın Təlim Nəticələri ilə əlaqə səviyyəsi

Proqramın Təlim Nəticəsi (PTN)	Töhfə səviyyəsi*				
	1	2	3	4	5
1. Məzun Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair biliklərə, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi, mədəni-tarixi dəyərlərini ictimai həyat və fəaliyyətində tətbiq etmək və Azərbaycan dövlətinin maraqlarını qorumaq qabiliyyətinə malik olur					
2. Məzun Azərbaycan Respublikasının rəsmi dövlət dili olan Azərbaycan dili ilə yanaşı ən azı bir xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiyaya sahib olub, bu imkandan öz peşə fəaliyyətində istifadə etmək, xarici dildə gündəlik fəaliyyəti ilə bağlı ünsiyyət qurmaq, fikrini şifahi və yazılı ifadə etmək,					

<p>xəstə, xəstə yaxınları, digər tibb işçiləri, cəmiyyət, müvafiq qurumlar, media ilə yazılı və şifahi ünsiyyət qurmaq, ixtisasına aid xarici ədəbiyyatdan istifadə etmək bacarığına malik olur</p>					
<p>3. Məzun peşəsi ilə əlaqəli elmi məlumatları toplamaq üçün sərbəst şəkildə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməyi, elektron formada yazışmalar aparmağı, əldə etdiyi məlumatların və mənbələrinin dürüslüyünü qiymətləndirməyi və elmi məlumatları peşə təcrübəsində tətbiq etməyi bacarır</p>					
<p>4. Məzun peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyi, tibbi etik qaydaları bilir, sərbəst şəkildə peşə fəaliyyəti ilə məşğul olarkən peşəsi ilə əlaqəli qanunvericiliyə, qaydalara və etik prinsiplərə riayət etməyi bacarır</p>					
<p>5. Məzun fərdi peşəkar inkişafını planlaşdıraraq ömürboyu təhsil prinsiplərini həyata keçirməyi, zəruri hallarda həmkarlarından kömək istəməyi, lazım gəldikdə öz bilik və bacarıqlarını həmkarları ilə bölüşməyi, peşəsi ilə əlaqəli maarifləndirmə işini və tibbin müxtəlif sahələrində çalışan insanlarla komanda işi aparmağı bacarır</p>					
<p>6. Məzun məlumatları və məlumat mənbələrini təhlil edərək qiymətləndirməyi, elmi-tədqiqat üsullarını istifadə edərək bioetik prinsiplər çərçivəsində müstəqil və ya kollektiv formada araşdırma aparmağı bacarır</p>					
<p>7. Məzun təməl və klinik tibbi biliklərə sahib olur, təməl bilikləri sağlam və xəstəlik vəziyyətlərində, klinik halların araşdırılmasında istifadə etməyi bacarır; anamnez, müayinə, müdaxilə kimi əsas klinik bacarıqlara sahib olur və tətbiq edir</p>					
<p>8. Məzun fərdi və ictimai yönümlü tibb xidməti göstərmək üçün təməl, klinik və sosial elmlərə ait bilik və bacarıqlara sahib olur, xəstələri din, dil, irq, cins, siyasi mənsubiyyət</p>					

<p>baxımından ayrışeçkilik etmədən, etik prinsiplər kontekstində qiymətləndirərək, ilkin səhiyyə xidmətinə xas olan profilaktik, müalicə və reabilitasiya üzrə həkimlik bacarığını yerinə yetirir və bunların qeydiyyatını aparmağı bacarır, bu zaman insani dəyərləri diqqət mərkəzində tutaraq xəstələrin, işçilərin təhlükəsizliyini, məxfiliyini qorumağı bacarır</p>					
<p>9. Məzun diaqnostika və müalicə yanaşmalarını xəstə və xəstəliklər baxımından qiymətləndirib şərh edir, rastlaşdığı klinik vəziyyətə uyğun müayinə və müalicə üsullarını seçməyi və seçiminə uyğun həyata keçirməyi bacarır</p>					
<p>10. Məzun mülki müdafiənin tibb xidmətinin təşkili və fəaliyyəti məsələlərini mənimsəyir, daxili əmək intizamı qaydalarını, əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası və yanğına qarşı mühafizə qayda və normaları haqqında biliklərə sahib olur</p>					

*1 Ən aşağı, 2 Aşağı, 3 Orta, 4 Yüksək, 5 Çox yüksək